

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ตลอดจนความคิดเห็นของกรรมการผู้รับผิดชอบ หรือผู้ดูแลที่อ่านหนังสือฯ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านใน 14 จังหวัดภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบ และประเมินค่ากับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

กลุ่มประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายไว้ 2 กลุ่ม คือ

1.1 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านใน 14 จังหวัดภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นที่อ่านหนังสือฯ ในหมู่บ้านปกติ หมู่บ้าน อพป. หรือหมู่บ้านนอกงบประมาณ ซึ่งรายชื่อที่อ่านหนังสือฯ ทั้งหมดนำมาจากหนังสือชื่อ รายชื่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านภาคใต้ จัดทำโดย กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ ฝ่ายส่งเสริมปฏิบัติการ ซึ่งรวบรวมรายชื่อที่อ่านหนังสือฯ ใน 14 จังหวัดภาคใต้ จากการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2527 และตีพิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2531 รวมทั้งสิ้น 3,605 แห่ง

1.2 ผู้ดูแลรับผิดชอบที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแล จำนวน 3,605 คน

2. การสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling)

ใช้ตารางเลขสุ่มกระจาย (Table of Random Numbers) ด้วยการจับสลากแล้วไม่ใส่กลับ (Sampling without Replacement) ซึ่งขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มีดังนี้

2.1 ให้หมายเลขอำเภอแต่ละอำเภอในทุกจังหวัด เริ่มตั้งแต่หมายเลข 1 เรื่อยไป จนครบทุกอำเภอ อำเภอเดียวกันจะมีหมายเลขเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงประเภทของหมู่บ้านที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านนั้น ๆ ตั้งอยู่ เพราะมีงานวิจัยซึ่งได้ผลว่าประเภทของหมู่บ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2527)

2.2 ใช้ตารางเลขสุ่มกระจาย เพื่อเลือกอำเภอสำหรับที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 50 อำเภอ

2.3 ภายใต้แต่ละอำเภอที่ถูกเลือกให้หมายเลขรายชื่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยเรียงลำดับตั้งแต่หมายเลข 1 เป็นต้นไป

2.4 ใช้ตารางเลขสุ่มกระจาย เพื่อเลือกที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวม 120 แห่ง จาก 14 จังหวัด ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

จังหวัด	จำนวน (แห่ง)
กระบี่	8
ชุมพร	4
ตรัง	8
นครศรีธรรมราช	21
นราธิวาส	8
ปัตตานี	23
พังงา	2
พัทลุง	8
ภูเก็ต	1
ยะลา	3
ระนอง	8
สงขลา	14
สตูล	2
สุราษฎร์ธานี	10
รวม	120

ซึ่งการสุ่มตัวอย่างที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านนี้ ที่อ่านหนังสือฯ ใดได้รับการสุ่มตัวอย่าง ผู้ดูแลรับผิดชอบที่อ่านหนังสือฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะได้รับการคัดเลือกให้เป็นสุ่มตัวอย่างมาด้วยกันด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการทดสอบ เครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีแบบแผน (Structured Interview) และแบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลที่อ่านหนังสือ หรือกรรมการในคณะกรรมการที่อ่านหนังสือ ที่มอบหมายโดยตรง ให้รับผิดชอบดูแลที่อ่านหนังสือ

1.2 แบบสังเกตที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

2. วิธีการสร้างและการทดสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับที่อ่านหนังสือ ประจำบ้านที่มีผู้ทำได้ทำไว้แล้ว

2.2 สร้างแบบทดสอบ 2 ชุด ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.3 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 10 แห่ง และ ผู้ดูแลที่อ่านหนังสือ ที่ประจำอยู่ ณ ที่อ่านหนังสือ แห่งนั้น ๆ 10 คน ในตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี ที่ไม่ได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.4 นำผลจากแบบทดสอบมาวิเคราะห์ ค่า พบว่ามีข้อบกพร่องบางประการ จึงนำข้อบกพร่องเหล่านั้นมาแก้ไขแบบทดสอบ ก่อนนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.5 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต 2 ชุด เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โครงสร้างของเครื่องมือทั้ง 2 ชุดมีลักษณะ ที่คล้ายคลึงกันคือ

2.5.1 แบบสัมภาษณ์ผู้ดูแลที่อ่านหนังสือ หรือกรรมการในคณะกรรมการ ที่อ่านหนังสือ ที่มอบหมายโดยตรงให้รับผิดชอบดูแลที่อ่านหนังสือ ประกอบด้วยคำถามที่มีลักษณะ เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ และคำถามปลายเปิด ที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบตอบโดยอิสระ เนื้อหาของคำถามประกอบด้วย เรื่องของคณะกรรมการที่อ่านหนังสือ ผู้ใช้ พฤติกรรมการใช้

ของผู้ใช้ สิ่งพิมพ์ ประเภทของสิ่งพิมพ์ การดำเนินงานเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ ที่อ่านหนังสือฯ การมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและหน่วยงานอื่น ๆ ต่อที่อ่านหนังสือฯ การตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ปัญหาในการดำเนินงานที่อ่านหนังสือฯ และปัจจัยที่ผู้ตอบคิดว่าจะทำให้ที่อ่านหนังสือฯ ประสบความสำเร็จ

2.5.2 แบบสังเกตที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นแบบสังเกตที่จัดทำสำหรับผู้สังเกต ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอนใหญ่ ๆ คือ คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของที่อ่านหนังสือฯ และครุภัณฑ์ที่มีในที่อ่านหนังสือฯ สิ่งพิมพ์ ประเภท การดำเนินงานจัดเก็บสิ่งพิมพ์ ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้ที่อ่านหนังสือฯ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โดยอาศัยเกณฑ์การประเมินผลที่อ่านหนังสือฯ ที่ได้มีผู้ทำไว้แล้ว (ดูบทที่ 2 เรื่องเกณฑ์การประเมินผลที่อ่านหนังสือฯ) และบางข้อผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมาเอง โดยศึกษาจากผลการวิจัยที่มีผู้ได้ทำไว้แล้ว เกณฑ์ประเมินทั้งหมดประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านสภาพที่อ่านหนังสือฯ และด้านการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยการทำงาน 4 ด้านด้วยกัน คือ การดำเนินงานด้านสิ่งพิมพ์ ด้านที่อ่านหนังสือฯ ด้านกรรมการที่อ่านหนังสือฯ และด้านผู้ใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนการทำงาน คือ

1. คัดเลือก และฝึกอบรมผู้ช่วยการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในแบบแผนการวิจัย
2. ให้ผู้ช่วยนักวิจัยที่ได้รับการอบรมแล้ว นัดหมายกับผู้ดูแลที่อ่านหนังสือฯ หรือกรรมการที่อ่านหนังสือฯ เพื่อขอสัมภาษณ์
3. รวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์
4. เวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้นประมาณ 2 เดือน คือเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2533 ซึ่งผลการเก็บรวบรวม ปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการรวบรวมข้อมูลจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ข้อมูล	สาเหตุ ที่ไม่ได้ข้อมูล
กระบี่	8	5	1. ที่อ่านหนังสือฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อยู่ไกลมาก การคมนาคมไม่ สะดวก
ชุมพร	4	2	1. ที่อ่านหนังสือฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อยู่ไกลมาก การคมนาคมไม่ สะดวก
ตรัง	8	5	1. ที่อ่านหนังสือฯ ปิดบริการ 3 แห่ง
นครศรีธรรมราช	21	15	1. ที่อ่านหนังสือฯ ปิดบริการ 6 แห่ง
นราธิวาส	8	3	1. ที่อ่านหนังสือฯ อยู่ไกลมาก ไม่ สามารถจะเดินทางไปได้
ปัตตานี	23	22	1. ที่อ่านหนังสือฯ ปิดบริการ 1 แห่ง
พังงา	2	2	-
พัทลุง	8	6	1. ที่อ่านหนังสือฯ ปิดบริการ 2 แห่ง เพราะขาดการสนับสนุนจากประ- ชาชน และกำลังก่อสร้างอีก 1 แห่ง
ภูเก็ต	1	1	-
ยะลา	3	3	-
ระนอง	8	4	1. ที่อ่านหนังสือฯ ปิดบริการ 1 แห่ง 2. ที่อ่านหนังสือฯ อยู่ไกลมาก ไม่ สามารถจะเดินทางไปได้

จังหวัด	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ข้อมูล	สาเหตุ ที่ไม่ได้ข้อมูล
สงขลา	14	12	1. ที่อ่านหนังสือฯ ปิดบริการ 2 แห่ง 2. ที่อ่านหนังสือฯ มีสภาพทรุดโทรม มีโครงการจะสร้างใหม่ เมื่อได้ งบประมาณ
สตูล	2	2	-
สุราษฎร์ธานี	10	7	1. ที่อ่านหนังสือฯ ปิดบริการ 3 เพราะประชาชนไม่ได้ให้ความ สนใจที่อ่านหนังสือฯ
รวม	120	89	

ตารางที่ 2 แสดงว่าที่อ่านหนังสือฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างฯ ทั้งหมด 120 แห่ง สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 89 แห่ง เก็บข้อมูลไม่ได้ 31 แห่ง ซึ่งในจำนวน 31 แห่งนี้ มีที่อ่านหนังสือฯ ที่ปิดบริการ 18 แห่ง และอยู่ไกลมากจนไม่สามารถเดินทางไปได้ เช่น อยู่บนเกาะ หรืออยู่ในป่าลึก ไม่สะดวกและปลอดภัยที่จะเดินทางไปรวบรวมข้อมูล จำนวนรวม 13 แห่ง ซึ่งสรุปเป็นอัตราร้อยละ ดังจะได้แสดงในลำดับถัดไป

ตาราง 3 จำนวนร้อยละของที่อ่านหนังสือฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่อ่านหนังสือฯ ที่เก็บข้อมูลได้ และเก็บข้อมูลไม่ได้

กลุ่มตัวอย่างที่อ่านหนังสือฯ	จำนวน	ร้อยละ
เก็บข้อมูลได้	89	74.17
ปิดบริการ	18	15.00
ไม่สามารถเดินทางไปถึง	13	10.83
รวม	120	100.00

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าที่อ่านหนังสือฯ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ คิดเป็นร้อยละ 74.17 ที่ปิดบริการ ไม่ได้ข้อมูล ร้อยละ 15.00 และที่มีปัญหาเกี่ยวกับการคมนาคม ร้อยละ 10.83

ด้วยความจำกัดของงบประมาณผู้วิจัยจึงมิได้สุ่มตัวอย่างที่อ่านหนังสือฯ เพิ่มเติม ใ้ใช้ที่อ่านหนังสือฯ ที่เก็บรวบรวมได้ 89 แห่ง รวมทั้งผู้ดูแลที่อ่านหนังสือฯ ทั้ง 89 คน นั้นเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามคืนมา ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถาม แล้วสร้างตารางการวิเคราะห์ข้อมูล และดำเนินการวิเคราะห์ผลข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นบางข้อที่ใช้วิธีบรรยาย โดยใช้สูตร ประคอง กรณสูตร (2522 : 40)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน อัตราส่วนร้อยละ

f แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามข้อนั้น ๆ

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม

เกณฑ์ในการให้น้ำหนักในแบบสอบถาม

เนื่องจากสถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ และงานวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินประสิทธิภาพที่อ่านหนังสือฯ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าร้อยละสำหรับเกณฑ์การประเมินไว้ดังนี้ คือ

ผลการสังเกตและคำตอบที่ได้ค่าร้อยละ 76-100 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ผลการสังเกตและคำตอบที่ได้ค่าร้อยละ 51-75.99 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี

ผลการสังเกตและคำตอบที่ได้ค่าร้อยละ 26-50.99 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้

ผลการสังเกตและคำตอบที่ได้ค่าร้อยละ 0-25.99 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง

ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ในเกณฑ์ดีมากทุกข้อจึงจะจัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพดีมาก ในอันที่จะสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

